

WILHELM GENAZINO

1943'te Almanya'nın Mannheim kentinde doğdu. Liseyi bitirdikten sonra önce serbest muhabir, daha sonra çeşitli gazete ve dergilerde editör olarak çalıştı. Alman dili ve edebiyatı, sosyoloji ve felsefe öğrenimi gördü. İlk romanı *Laslinstrasse* 1965 yılında yayımlandı. 1971'den beri serbest yazarlık yapan Genazino, 1977-1979 yılları arasında yayımlanan *Abschaffel-Trilogie* ile edebiyat çevrelerinin ilgisini topladı. *Der Fleck, die Jacke, die Zimmer, der Schmerz* (1989), *Die Kassiererinnen* (1998), *Ein Regenschirm für diesen Tag* (2001), *Eine Frau, eine Wohnung, ein Roman* (2003), *Der gedehnte Blick* (2004), *Die Liebesblödigkeit* (2005), *Mittelmäßiges Heimweh* (2007) gibi önemli romanlara imza atan yazar 2004'te Baviera Güzel Sanatlar Akademisi'ne kabul edildi. Eserleriyle, Georg Büchner Ödülü, Kleist Ödülü ve Fontane Ödülü gibi çok sayıda saygın edebiyat ödülüne layık görüldü.

Ayrıntı: 767
Edebiyat Dizisi: 205

Mutsuzluk Zamanlarında Mutluluk
Wilhelm Genazino

Kitabın Özgün Adı
Das Glück in glücksfernen Zeiten

Almanca'dan Çeviren
Zehra Aksu Yilmazer

Yayıma Hazırlayan
Tayfun Koç

© Carl Hanser Verlag München 2009
© for the Translation:
S. Fischer Stiftung, Hamburg

Bu kitap Çağdaş Alman Edebiyatı Dizisi,
ADIMLAR/SCHRITTE projesi çerçevesinde,
S.Fischer Vakfı (Berlin), Ernst Reuter Girişimi ve
ProHelvetia desteği ile Sezer Duru (İstanbul) ve
Egon Ammann (Berlin)
editörlüğünde yayımlanmıştır.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir

Kapak Resmi
SuperStock/Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No: 244 Topkapı/İst.
Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, 2014*

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-807-5
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım Tic. San. ve Ltd. Şti.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Wilhelm Genazino
Mutsuzluk Zamanlarında
Mutluluk

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/Irvin D. Yalom ✦ KIZILAĞAÇLAR KRALI/Michel Tournier ✦
 AİLEDE BİR ÖLÜM/James Agee ✦ KUTSAL BÖLGE/Carlos Fuentes ✦ KALPSİZ AMANDA/
 Jurek Becker ✦ 62-MAKET SETİ/Julio Cortázar ✦ ÇARPIŞMA/J.G. Ballard ✦ ÜÇLEME-
 Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılmayan/Samuel Beckett ✦ DUR BİR MOLA VER/Tom
 Robbins ✦ HIRSZİN GÜNLÜĞÜ/Jean Genet ✦ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/Marge Piercy ✦
 LILA/Robert M. Pirsig ✦ ERGİNLİK YAŞI/Michel Leiris ✦ AŞKSIZ İLİŞKİLER/Samuel Beckett
 ✦ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/Paul Bowles ✦ YALANCI JAKOB/Jurek Becker ✦ DİVAN/Irvin D.
 Yalom ✦ PORNOGRAFI/Witold Gombrowicz ✦ MERCIER İLE CAMIER/Samuel Beckett ✦
 BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/Márta Tikkanen ✦ BENDENİZ VE MARCO POLO/
 Paul Griffiths ✦ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/Carlos Fuentes ✦ RÜYA SAKINLERİ/Iris Murdoch ✦
 HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/Samuel Beckett ✦ DUYGU YOLCULUĞU/Laurence
 Sterne ✦ BETTY BLUE/Philippe Djian ✦ AĞAÇKAKAN/Tom Robbins ✦ ANARŞİST/Tristan
 Hawkins ✦ BAKAKAİ/Witold Gombrowicz ✦ PORTNOY'UN FERYADI/Philip Roth ✦ 10^{1/2}
 BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/Julian Barnes ✦ SUNİ TENEFÜS/Ricardo Piglia ✦ MANŞ
 ÖTESİ/Julian Barnes ✦ ADA/Aldous Huxley ✦ GÜLÜN MUCİZESİ/Jean Genet ✦ MÖSYÖ/
 Jean-Philippe Toussaint ✦ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/Jean Genet ✦ BAŞUCU OĞLAN/
 Alison Fell ✦ YARATIK/John Fowles ✦ SENİ SEVMİYORUM/Julian Barnes ✦ ZENCİLER/
 Jean Genet ✦ TÜNEL/Ernesto Sabato ✦ KARA PRENS/Iris Murdoch ✦ KARNINDAN
 KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/Pauline Melville ✦ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKAYESİ/
 Franco Ferrucci ✦ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/Connie Palmen ✦ KAHRAMANLAR
 VE MEZARLAR/Ernesto Sabato ✦ KAYNAK VE ÇALI/Michel Tournier ✦ CENNETE BİR
 KOŞU/J.G. Ballard ✦ DİŞİ ADAM/Joanna Russ ✦ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/Julian Barnes
 ✦ ALDATMA/Philip Roth ✦ KOKAİN GECELERİ/J.G. Ballard ✦ ACABA NASIL?/Samuel
 Beckett ✦ MANTİSSA/John Fowles ✦ KOLEKSİYONCU/John Fowles ✦ BENJAMİN: DAR
 GEÇİTTEKİ AYDIN/Jay Parini ✦ METEORLAR/Michel Tournier ✦ ARKADAŞLIK/Connie
 Palmen ✦ AŞK VESAİRE/Julian Barnes ✦ SIRİUS'TAN GELEN KURBAĞA/Tom Robbins ✦
 BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/Alison Fell ✦ GELECEKTEN ANILAR/William
 Morris ✦ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/Julian Barnes ✦ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE
 KARŞI/Julian Barnes ✦ İYİ İŞ/David Lodge ✦ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/Connie Palmen ✦
 TERAPİ/David Lodge ✦ ÖLÜRKEN/Jim Crace ✦ GÜZELLİK HIRSIZLARI/Pascal Bruckner
 ✦ SÜPER KENT/J.G. Ballard ✦ SİSKA BACAKLAR/Tom Robbins ✦ BETON ADA/J.G.
 Ballard ✦ İLK AŞK, SON TÖRENLER/Ian McEwan ✦ GILLES İLE JEANNE/Michel Tournier
 ✦ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/Philip Roth ✦ KIZILDERİNİN ŞARKISI/James Welc
 ✦ SİNEMA MÜDAVİMİ/Walker Percy ✦ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/Ernesto Sabato
 ✦ METROLAND/Julian Barnes ✦ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/François
 Vigouroux ✦ DÜŞÜNCE BALONLARI/David Lodge ✦ MİLENYUM İNSANLARI/J.G. Ballard
 ✦ MÜNECCİM KRALLAR/M. Tournier ✦ BEYAZDAKİ KARA/Maggie Gee ✦ KAYBOLUŞ/
 Perec ✦ HINÇ AYLARI/P. Bruckner ✦ LİMON MASASI/J. Barnes ✦ BÜYÜCÜ/J. Fowles ✦
 GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/J. Barnes ✦ OKLUKİRPİ/J. Barnes ✦ FISKADORO/D.
 Johnson ✦ HAYALETLERİN GÖÇÜ/P. Melville ✦ ÖLEN HAYVAN/P. Roth ✦ SICAK
 ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLAR/Tom Robbins ✦ PASTORAL AMERİKA/P. Roth
 ✦ ABANOZ KULE/J. Fowles ✦ ARTHUR VE GEORGE/J. Barnes ✦ VAHŞET SERGİSİ/J. G.
 Ballard ✦ VİLLA MEÇHUL/Tom Robbins ✦ ASKER GRAMAFONU NASIL TAMİR EDER?/
 Sas'a Stanis'ic ✦ FARMAKON/Dirk Wittenborn ✦ NE KADAR İLERİ GİDEBİLİRSİN/D.
 Lodge ✦ GERİYE UÇAN YABAN ÖRDEKLERİ/T. Robbins ✦ BİR SAHTEKÂR OLARAK
 HAYATIM/P. Carey ✦ İNTERNETTE BALIK AVLAMAK/Nasreen AKHTAR ✦ LANCELOT/
 Walker Percy ✦ ÖLÜ BİR DİLDE AŞK/Lee Siegel ✦ VAHŞİ İNSANLAR/Dirk Wittenborn
 ✦ GÜNEŞİ DURDURACAĞIZ/F. Bouillot ✦ SHYLOCK OPERASYONU/Philip Roth ✦
 KAYBEDENLERİN BELLEĞİ/Michel Ragon ✦ SAVAŞ ARTIĞI/Ha Jin ✦ YAZAR, YAZAR/D.
 Lodge ✦ B. BİRA/Tom Robbins ✦ EVE YÜZMEK/Rolf Lappert ✦ HAFİZ DİVANI/Hafiz-ı
 Shirazi ✦ KUZEYE GÖÇ MEVSİMİ/Tayeb Salih ✦ OEGSTGEEST'E DÖNÜŞ/Jan Wolkers ✦
 TURİNGİN HEZEYANI/Edmunda Paz Soldán ✦ KOVBOY KIZLAR DA HÜZÜNLENİR/Tom
 Robbins ✦ NABİZ/Julian Barnes ✦ DANIEL MARTIN/John Fowles ✦ HARABELERDE AŞK/
 Walker Percy ✦ BAY BLANC/Roman Graf ✦ HAVAALANI BALIKLARI/Angelika Overath
 ✦ DAYICAN NAPOLYON/Iyrec-i Pêzêşkzâd ✦ HARMATTAN/Gavin Weston ✦ BİR SON
 DUYGUSU/Julian Barnes ✦ HEZEYAN/Laura Restrepo ✦ O ASLA GERİ GELMEYECEK/Hans
 Koppel ✦ YARASALAR/Marcel Beyer ✦ KAYBOLAN/Hans-Ulrich Treichel ✦ BİR KÜÇÜK
 İMPARATORLUK/Christian Kracht ✦ HAYAT DÜZEYLERİ/Julian Barnes ✦ GÖZYAŞININ
 KİMYASI/Peter Carey ✦ VİS İLE RÂMİN/Fahreddin Es'ad-i Gorgâni ✦ ANATHEM/Neal
 Stephenson ✦ BEYAZ DÜNYA/Andrew McGahan

Wilhelm Genazino
Mutsuzluk Zamanlarında
Mutluluk

Bit

Bizim evin yakınındaki tek açık hava kafesi her zamanki gibi tıklım tıklım dolu. Zar zor boş bir masa buluyorum. Güneşin ferî kaçmış, vakit akşamüstü. Dokuz saatlik bir mesaiden sonra günün ilk güzelliği gibi geliyor kafe bana. Etrafımdaki çoğu insanın da bitkin olduğu her hallerinden belli. Yorgunluktan tükenmiş, sandalyelerine yığılıp kalmış insanları pek bir güzel bulurum. Cılız güneşin altındaki insanlar, başarı ve rekabete dayalı toplumumuzun, mesai sonrası nihayet seyre sunulmuş yaldızlı kenarları gibiler. Bir tek, solumdaki masada oturan genç çiftte yorgunluktan eser yok; bu ikisi, uzun bardaklardaki koyu yeşil bir sıvıyı kamışla emiyor. Bense suskunum, içimde sözcükler arıyorum. İnsanlar tüm yorgun-

luklarına rağmen birbirleriyle konuşuyorlar. Şimdi yersiz bir merhamete kapılmam üzüyor beni. Genç garsonlara acıyorum mesela. Üniforma benzeri giysilerinin arkasında neleri sipariş verebileceğiniz yazıyor: *Latte macchiato, café con leche, tonic, bitter lemon, espresso lungo* vesaire. Bir cappuccino söylüyorum. Meydanda paytak paytak yürüyen iki ördeği seyrediyorum bir süre. Beton karolar arasında buldukları solgun kısa otları büyük bir hızla gagalıyorlar. Yarım düzine Rusya Almanı bir otomattan *Snickers* ve *Smarties* alıyor. Paketler otomatın altındaki hazneye düştükçe, Rusya Almanları bir kahkaha patlatıyor ve Rusça-Almanca karışımı dillerini konuşuyorlar. Yanımdaki iki plastik poşetin üstündeki tüketim sloganlarından utanç duyuyorum. Sol tarafımdaki genç çift kamışlarına şimdi öyle bir asılıyorlar ki yanlarına gidip şöyle demek geçiyor aklımdan: Bu hörültüyü derhal keserseniz, size beş avro veririm. Yorgunluğumun nahoş tarafı, aşırı duyarlılık. Ama genç çifte gerçekten böyle bir teklifte bulunacak kadar delirmedim henüz. Aksine, onlar adına mahcup olduğumu hissetmek beni daha da utangaçlaştırıyor. Plastik poşetlerimi, üstlerindeki yazıları kimsenin okuyamayacağı şekilde masanın altına itiyorum. İçinde bulunduğumuz koşullara maalesef hiç güvenmiyorum. Kendi geleceklerinin neye benzeyeceğini daha şimdiden hissetsinler diye bitkinliğimi göstermek istiyorum genç çifte. Bu his genel bir his haline gelebilseydi, daha hoş bir dünyada yaşadık. Sağ tarafımdaki masada oturan birinin söylediğini duyduğum cümleyi ben söylemiş olmak isterdim: Her zaman ki gibi, beni benden başka umursamayan yok. Genç bir garson önüme cappuccino'yu bıraktıktan sonra yazılı sırtını bana dönüyor. En aşına olduğum huzursuzluğa kapılıveriyorum: Hayatım bu şekilde devam edemez. Ne grotesktir ki halimizden memnunum aslında, yani oturduğum daireden, gelirimden, evlilik benzeri ilişkimden, yani hayat arkadaşım Traudel'den. Yine de benim izlenimim, ortada katlanılmaz bir durum olduğu: Hayatım. Hayatımın seyrini tamamen değiştirme arzusu

son iki ayda iyice arttı. Değişiklik yapma arzusunun üzerimde yarattığı baskı adeta elimi kolumu bağlıyor çünkü nasıl ve ne türlü bir değişiklik yapabileceğim konusunda en ufak bir fikrim yok. Tam öyle de değil aslında. Zaman zaman içimde çakıveren ufacık bir umut ışığı geride bir tür pırlıltı bırakıyor. Traudel şiddetle karşı çıkıyor benim bu değişiklik yapma arzuma. Yaşadığım hayattan ve kendimden hoşnut olmam için bir sürü neden olduğunu söyleyip duruyor. Senin durumundaki bir insanın böyle saçma sapan şeyler düşünmesi affedilemez bir şey, diyor. Genellikle ona hak veriyor, bir süre sesimi kesiyorum. Kafeye bir trompetçi geliyor, plastik poşetini bir direğe asıyor ve insanların önünde durup çalmaya başlıyor. Beni şaşkırtan, trompetçinin, bir, trompete pek hâkim olmadığını, iki, derdinin trompet çalmak değil dilenmek olduğunu bu kadar çabuk açık etmesi. Trompeti bir iki üflüyor, sonra masa masa dolaşıp kafenin müşterilerine elindeki kâğıt bardağı uzatıyor. İnsanların trompetçiye, acınası performansına rağmen, bol bahşış vermesine hayret ediyorum. Onlara gerçeğin kasvetini anlatma dürtüsüne kapılsam da son kertede susuyorum. Ama sonra, her şeyin ne kadar acınası olduğunu, herkesin zaten bildiğini fark ediyorum. Ardından diğerlerinin mahrem bilgilerinin kasten mi gizledikleri yoksa bunları bambaşka nedenlerden ötürü mü anlatmadıkları meselesine kafa yoruyorum. En sonunda da uluorta yaşanan zavallılıklarla nasıl bu kadar iyi baş edebildiğimizi soruyorum kendime. Trompetçiyi kınayarak izlediğim halde, ben bile 50 sent atıyorum bardağa. Adam teşekkür edip önümde hafifçe eğiliyor. Az sonra, hayatın tuhafılığı karşısında bir dilsizlik musallat oluyor içime. Artık tek duyduğum şey, umarsız ruhumun yakınmaları. Mütemediyen gerçekliğe mecburen abone olmak değil, inceliğine yaraşan bir şeyler yaşamak istiyor ruhum. Ruhumu yatıştırıyor, ikame deneyimler yaşamak için etrafıma bakıyorum. Ama gerçeklik pek cimri, ruhumun arzusunu geri çeviriyor. Trompetçi plastik poşetinin yanına dönüyor, trompetini poşete tıkıyor ve az

ilerideki büfeye gidiyor. Büfede, karton bardağın içindekileri sol eline boşaltıp küçük bir şişe konyak satın alıyor. Dilenmenin böyle sonuçlanmasına şiddetle ama boş yere isyan eden ruhum bir an çok zorlanıyor. Beton karolara tesadüfen gözüm ilişince, yerde birkaç kanatlı karınca görüyorum. Kanatları olsa da havalanamıyor karıncalar. Kanatları, o minicik gövde-leri için fazla uzun ve ağır muhtemelen. Bu manzarayla ruhumu teselli etmeyi başarıyorum. Şu küçük varlıklara bak, diyorum ruhuma, trompet çalmıyorlar, dilenmiyorlar, büfede konyak içtikleri bile yok. İşe yaramaz kanatlarını her yere taşıyıp durdukları halde hiç yakınmıyorlar!

Hesabı ödeyip eve gideceğim. Bu kadar çok insanın gelip geçmesine, kalkıp gitmesine ya da gelip oturmasına zor katlanıyorum zaten. Garson ıslak bir fişi fincanımın altına ittiriyor. Fincanımı kaldırırken fiş fincanın altına yapışiyor. O sırada, bu civarda sık sık gördüğüm o zavallı deli kadının çıkageldiğini görüyorum. Kadın bir süre kafenin önünde volta atıyor. Giysileri delik deşik, saçı keçe gibi: sokakta yatıp kalkıyor herhalde. Kaskatı adımlarından bile belli ağır bir rahatsızlığının olduğu. Kadını izlemek hoşuma gidiyor, voltasını atarken kendime yakın hissediyorum onu. Kadın altı yedi kere gidip geldikten sonra birdenbire dönüyor, yumruğunu tehditkâr bir biçimde sallayıp sağa sola küfürler savuruyor. Ağır, vurgulu bir konuşması var ama konuşmaktan ziyade sesler çıkarıyor. Daha birkaç ay öncesine kadar anlaşılır sözcükler haykırabiliyordu bu kadın. Bir keresinde, bütün çocuk doktorlarının, kentteki bütün çocuk doktorlarının çok yakında elektrikli testereleler teker teker paramparça edilecekleri tehdidini savurduğunu anımsıyorum. Tek bir kişinin çılgınlığının canlandırıcı, mucizevi bir tarafı var. Kafenin pek çok müşterisi kendi eksikliklerinin derinliklerinden izliyor ruh hastası kadını. Kadının deliliği yarı ölü insanlara nüfuz ediyor ve onların zavallılığını ortadan kaldırıyor. Biçare kadın bende de bir dönüşüm yaratıyor. Bitkinlik duygusundan bu kadar ça-

buk sıyrılacığımı hiç düşünmezdim. Cappuccino'mun parasını ödüyorum, poşetlerimi masamın altından çıkarıp tüyüyorum. Kafeden eve kadar aşağı yukarı yirmi dakika yürümem gerekiyor. Ellerinde bira şişeleriyle böğüren bir grup adam geçiyor yanımdan. Bir bahçe çitinin direğine takılmış çocuk eldiveni kimseyi duygulandırmıyor. Rüzgâr dalların uçlarını evlerin duvarlarına doğru eğerken hafif bir hışırtı duyuluyor. Toz etrafa çökmekle kalmıyor, yaşlı ve kekremsi de kokuyor. Park etmiş bir arabanın tavanının üstünde kenarından ısırılmış bir kek görüyorum. Yırtık ambalajı akşam güneşinde hafifçe parlayan kekin park edilmiş arabanın sahibine ait olduğunu sanmıyorum. Öyle olsaydı, arabada oturup rahatça yedi kekini. Birinin keki yolda yürürken yediği sırada aniden bir aksilikle karşılaştığını tahmin ediyorum. Bu kişi elindeki keki önüne gelen ilk arabanın tavanına bırakıp tükemek zorunda kaldığına göre, önemli bir terslik çıkmış olmalı. Bu nedenle, kek yiyicisinin kekine geri döneceğini düşünüyorum. Bir yere saklanmıştı ve geri dönmek için fırsat kolluyordur. O güzelim yarım keki bir arabanın tavanına öylece bırakıp gitmeye gönlü elvermez. Şimdi de adamın keki muhtemelen çaldığını ama sonra takip edildiğini ve keki mideye indirirken suçüstü yakalanmaktan kurtulduğunu geçiriyorum aklımdan. Alçak bir çöp kutusunun kenarına oturup park edilmiş bir kamyonetin arkasına saklanıyor ve kek yiyicisinin geri dönmesini bekliyorum. Şunu da belirtmem gerekir ki, mistik olaylarla ilgili hiçbir deneyimim yok. Ama gözlemcilik hayatım boyunca tespit edebildiğim kadarıyla, beni hem büyüleyen hem de teselli eden ve yatıştıran, yarı yarıya dünya dışı hadiseler var. Fazla beklememe gerek kalmadan gerçekleşiyor kurgusal ümidim. Karşı kaldırımdan geçen heyecanlı bir delikanlı arabanın tavanında duran keki alıp yemeye başlıyor. Keki, tam da hırsızlıktan yakalanmaktan kurtulduğu yerde yemek belli ki çok hoşuna gidiyor. Keki nasıl da dişlediğine bakılırsa, *bu* keki daima, hele hele de kaçma ve

suçlanma anlarında kendi malı olarak gördüğü kesin. Gözlemlerim bana beklediğim mutluluğu bahşediyor. Hatta adamın yanına gidip ona şöyle demek istiyorum: Sizin kekiniz ve benim mutluluğum ayrılmaz bir bütün. Ama adam bunu anlamazdı, tam tersine, belki de kendini yine takip altında hissetirdi. Ben adamı gözlemlerken, bir kadın manavın da beni gözlemlediği gözümünden kaçmıyor ve bu durum mutluluğumu karmaşıklaştırdığı gibi daha da artırıyor. Kadın manav arkamdaki dökük dükkânında işini yaparken, benim burada sadece kek yiyicisini gözlemlediğim farkında değil muhtemelen. Benim bir şeyler çalmayı ya da başka bir küçük suç işlemeyi planladığımı sandığını hissediyorum. Olayların böyle üst üste gelmesinden belli bir heyecan duyuyorum. Ben bir kek hırsızını gözlemlerken, biri de benim meyve çalmayı planladığımdan kuşkuluyor; dolayısıyla, bilinmeyen olaylar arasında bağlantı kuran ve bana anlatılmaz bir paye veren veya yücelten veyahut başka bir gerçekliğe götüren bir *bakış zincirinin* mucidi olarak görebilirim kendimi şu an. Bir dakika boyunca yaşadığım coşkuyu kelimelere dökmem mümkün değil. Keşke Traudel de yanımda olsaydı. O zaman bu imgeleri ona da göstererek bu başka gerçekliğe onu da katabilir, beni tanımanın insanı zenginleştirdiği fikrine kapılmasını sağlardım. Oysa bu coşkumu ona daha sonra anlattığımda imgeler soluklaşmış ve canlılıklarını yitirmiş olacaklar. Traudel'in en sevdiği cümlelerinden biri şu: İki kişiye yalnız olmak istemiyorum. Bu sözler, haftada hiç olmazsa bir kere benim tarafından canlandırılma talebini ifade ediyor. Bu cümle söylendiği zaman ben genellikle susuyorum, Traudel de suskunluğumu zaman zaman suçumu kabullenmem olarak yorumluyor. O zaman da yine susuyorum çünkü her insanın kendi içinde yalnız olduğunu, ayrıca bu yalnızlığın kötü bir şey olmadığını söyleyemiyorum. Kendi içlerinde yalnız olduklarını şiddetle inkâr eden bir sürü insan olduğunu biliyorum, onlardan biri de Traudel.

Kek yiyicisi ayaküstü yediği keki bitiriyor, ben kamyonetin arkasındaki yerimden ayrılıyorum, kadın manav dükkânında gözden kayboluyor. Yeniden gerçekliğe dönüyorum, yani bakış zinciri icat etmenin nasıl bir faaliyet olarak görülebileceğine kafa patlatıyorum. Bir filozof muyum ben yoksa bir estetikçi mi, sessiz sedasız bir iletişimci miyim yoksa kavramsal sanatçı mı? Ve bu eylemlerden birini, beni az çok geçindirecek ve anlamlı bir hayatı yaşadığımdan nihayet emin olmamı sağlayacak bir mesleğe dönüştürmeyi nasıl başarabilirim? Mutsuzluğumun özü de bu soruda yatıyor bir anlamda. Yolu daha fazla uzatmadan hızlı adımlarla eve doğru yürüyorum. 41 yaşındayım, adım Gerhard Warlich ve büyük bir çamaşırhanede organizasyon müdürü olarak çalışıyorum. Görevim, bir yandan iş hacmini artırmak, yıkama tesislerini ve çalışanların mesai saatlerini düzenlemek, diğer yandan işletmemizin taşıtları ile dağıtım şoförlerinin mesai saatlerini tüm kapasitemizin etkin bir biçimde kullanılacağı şekilde koordine ederek müşterilerimizin olabildiğince memnun edilmesini ya da memnuniyetlerinin devamını sağlamak. Oteller, restoranlar, hastaneler, doktor muayenehaneleri ve kirli çamaşır üretimi yüksek kamusal kurumlar için çalışıyoruz. Bu işletmede tam on dört yıl önce, 27 yaşındayken, dağıtım şoförü olarak işe başladım. Felsefe öğrenimimi yeni tamamlamıştım ve eğitim düzeyime uygun bir işi ne üniversitede ne de üniversite dışında bulabilmiştim; ama para kazanmam gerekiyordu, hem de bir an önce; çünkü sekiz yıl boyunca aldığım öğrenim kredisini eğitimimi tamamlar tamamlamaz geri ödemeye mecburdum. Bu durumda ne tür bir iş yaptığım pek de umurumda değildi. Bugün müdürü olduğum işletmede tabiri caizse zoraki bir neşeyle şoför olarak işe başladım. O zamanlar beni işe alan adam çamaşırhanenin sahibiydi ve ne üniversitelerde yaşanan krizden ne de eğitim sayesinde kariyer yapmanın artık boş bir hayal olduğundan haberdardı. İyi de siz doktora yapmış birisiniz, diye hayretler içinde kalmış, beni fazla kalifiye

bulduğu için işe almak istememişti. Tabii ki fazla kalifiyeyim bu iş için, demiştim; ama bu benim beceriksiz olduğum anlamına gelmez. İşinde devamlı yükselmiş olan ve yükselmeye de devam eden adamın sonunda akli buna yatmıştı. Bir deneyim bakalım, demişti. Pişman da olmadı nitekim. Mükemmel bir dağıtım şoförü olmakla kalmadım. Çok geçmeden dağıtım şoförleriyle ilgili etkili birkaç rasyonelleştirme önerisinde de bulununca, çamaşırhanenin sahibi, Heidegger üzerine doktora yapmış birinin kendi işletmesinde bile işe yaradığını şaşkınlıkla tespit etmişti. Bu nedenle, işe girdikten bir sene sonra, önce dağıtım planlama (işletmede kısaca “Planlama” denir) şefi, sonra da tüm çamaşırhanenin ve sevkıyla ilgili bütün işlerin müdürü oldum, hâlâ da öyleyim.

Traudel ve ben yedi kiracılı sakin bir apartmanın üç buçuk odalı bir dairesinde oturuyoruz. Apartmanın merdivenlerine ayak basar basmaz, en üst kattaki kiracıların leş gibi kokan spor ayakkabılarının kokusu burnuma vuruyor yine. Muhtemelen üniversite öğrencisi olan bu dört genç, ucuz spor ayakkabılarını akşamüzerleri daire kapısının önüne koyuyor, saatlerce giyilmiş lastiğın ayak teriyle birleşince katlanılmaz bir koku yaptığının ve bu kokunun zemin kata kadar indiğinin farkında bile değiller herhalde. En üst katın kiracılarından bu alışkanlıklarını değiştirmelerini rica etmeme engel olan tek şey, beni kapıcı zannetmelerinden korkmam. Aşağı yukarı on yıldır yaşadığımız daireye girdiğimde saat 17.00’ye gelmek üzere. Traudel benden önce de başka bir adamla, bir banka memuruyla, oturuyordu burada. O zamanlar Traudel de banka memuruymuştu, halen de öyle. Onunla tanıştığında, stajını yeni tamamlamıştı ve şehir merkezindeki küçük bir şubede çalışıyordu. Birkaç sene sonra banka ona bir teklifte bulundu: İsterse şube müdürü olabilirdi ama ancak taşrada çalışmayı kabul ederse. Traudel biraz düşündükten sonra teklifi kabul etti. O yüzden her gün arabayla seksen kilometre yol yapıp Hingen adındaki sıkıcı bir kasabaya gidiyor ve akşam yine eve dönü-

yor. Şehir merkezinde çalıştığım için, arabayı onun kullanmasını, benimse iş yerime yürüyerek gidip gelmemi kararlaştırdık. İlk başta hiç işime gelmedi bu; ama şimdi başka türlüünü düşünemiyorum bile. Yürümek beni dinlendiriyor, hatta sükûnet ve huzurla dolduruyor içimi.

Uzun zaman önce kurulmuş bir avuntu vahası gibi karşılıyor ev beni. Bu vakitte hep klasik müzik konseri yayını yapan radyoyu açıyorum. Gömleğimi ve pantolonumu çıkarıp kanepeye uzanıyorum ve Traudel'in bir Noel'de bana hediye ettiği kaşmir battaniyeyi üstüme örtüyorum. Daimi huzuru bulmuş bir adamın yüz ifadesiyle kanepede yatıp biraz kestirmem Traudel'in hoşuna gidecektir. Traudel'in, sekiz saatlik bir mesaiden ve hemen hemen bir saat süren araba yolculuğundan sonra alışverişle, ev işleri ve akşam yemeğiyle ilgilenecek gücü nereden bulduğu bir muamma benim için. Fakat Traudel'in her şeye el atma dürtüsü o kadar kuvvetli ki, zaman zaman ben de bunun kurbanı oluyorum. Birlikte yaşamaya karar verdiğimizde, Traudel'in eski eşyalarımın hemen hemen hiçbirini ortak evimize koymak istemeyişi bugün bile hâlâ rahatsız eder beni. Ne yaptı etti, yalnızca hurdacıya telefon açmamı değil, yıllarca içinde yaşadığım mobilyalarımın tamamının iki adam tarafından büyük bir kamyonu yüklenmesine, sonra da bir atık yakma tesisinde yok edilmesine seyirci kalmamı da başardı. Özellikle de böyle anlarda, mobilyalarımın yok edildiğini anımsadığımda, kek yiyicisi ve manav bakış zincirini icat ettiğime şükrediyorum. Benim için bu bakış zinciri, birinci gerçekliğin ardında benim de dahil olduğum ikinci ve üçüncü bir gerçekliğin olduğuna ve eğer şansım yaver giderse, bir gün bunu mesleğim haline getireceğime işaret ediyor. Maalesef bunun henüz çok uzağındayım. Şimdiye kadar ancak Neredeyse-Sanatçı olabildim; kolaj yapıyorum, resim çiziyorum, film çekiyorum, *nonsens* tarzı şiirler yazıyorum ama hiçbirini *layıyla* yapmıyorum; demek istediğim, tutkuyla, yani umarsızca yapmıyorum ve kendime (şimdi de olduğu gibi) iki üç haftada

bir benim *gerçek* yeteneğimin ne olduğunu sormak zorunda kalıyorum. Tam zamanında ölememiş bir yaban arısının ağır ağır uçarak duvarlara çarpmasını seyrediyorum. Yaban arısının sendeleyerek uçmasının benim geleceğimin habercisi olduğuna hemen inanıyorum tabii. İkinci vaktinde park etmiş bir kamyonetin arkasında durup kek yiyicisinin dönmesini beklemek, sonra da onunla ve manav kadınla anlamlı bakışmalar kurgulamaktan nasıl bir meslek çıkar ki? Yanıtsız kaldığım bu anların utancının gelip geçici olmasını umut ediyorum. Radyoda bariton Heinrich Schlusnus, Brahms'ın bir şarkısını seslendiriyor. Schlusnus ismi iç dünyama harikulade bir biçimde nüfuz ediyor ve bir an, beni tüm endişelerden kurtarıyor. Yaklaşık dört dakika, yani şarkı sürdüğü sürece, Heinrich Schlusnus isminin bende uyandırdığı duyguların tadını çıkarabilirim artık, üstelik de bundan herhangi bir sonuç beklemeden. Şarkı bittikten sonra spiker, kalın sesli ciddi bir kadın, yeniden söz alıyor; kadının adı sahiden de Astrid Redlich. Astrid Redlich, Heinrich Schlusnus'u uğurluyor! Bu gizli komedi ve hayatın evrensel uyumu karşısında sevinçten haykırasım geliyor. Gerçekte, kanepede yatıyor, parçalanmaya yüz tutmuş fanilama bakıyorum. Jilet gibi gömleğimin altına iyice eprilmiş bir fanila giymek hoşuma gidiyor. Hayatta er ya da geç yaşanan ıstırapların bir simgesi fanila. Ayrıca (aslında) benim sanatçılık geleceğime işaret ediyor. Bir giysi sanatçısı olmayı (böyle bir şey varsa eğer), hatta bir çürüme sanatçısı olmayı çok isterdim. Çözünüp ayrılmaya başlamış giysiler giymeyi seviyorum. Giysilerin ecriyip yıpranması sayesinde kişi (hızlıca ve kabaca düşünürsek) kendi yok oluşuna da aşina olur, giderek ecriyen giysileriyle üstünde taşıdığı yok oluşu, adım adım hayatına girer. İnsanların eskimiş giysilerini atmaya bu kadar hevesli olması, lime lime olmuş giysilerin işaret ettiği o süreçleri inkâr etmelerinin bir göstergesi bana göre.

Traudel odada delik deşik bir fanilayla dolaştığımı ya da uzandığımı görünce dehşete kapılmıyor (ya da şöyle diyelim:

dehşete kapıldığını belli etmiyor). İki de bir şu ya da bu paçavrayı Tanrı aşkına çöpe atmamı söylüyor gerçi; ama bu serzenişlerinde çok ısrarlı değil. Bana ara sıra aldığı yeni fanilaları, yeni külotları da giyiyorum. Ama çürümeye yüz tutmuş numuneleri çöpe atmamı yeni fanilalar da sağlamıyor. Eriyen fanilalarımı, külotlarımı da giymeye devam ediyorum ve onları tenimde hisseder, onlara bakarken, hayata karşı duyduğum dehşeti savuşturuyorum. Kendi faniliğimi bu sayede kavradığımı iddia edemem tabii. Ama en azından şunu söyleyebilirim: Ölümümle adeta dirsek teması içindeyim. Bir kitap yazabilseydim başlıca tezi şu olurdu: İnsan felaketleri ancak izleyebilir, kavrayamaz. Küçük, iğrenç bir huzursuzluk uykuya dalmama engel oluyor. Traudel'in eve geleceği andan biraz korkuyorum galiba. Sittin senedir birlikte yaşamamıza rağmen, bir başka insanın varlığına *aslında* devamlı katlanamayacağım korkusundan kurtulamıyorum. Bu *aslında* her şeyin özü zaten! Bir çamaşırhanenin yöneticisiyim ama aslında bambaşka şeyler yapmak istiyorum. Büyük, pis bir kentte yaşıyorum ama aslında bambaşka bir yerde olmak istiyorum. Traudel'le birlikte yaşıyorum ama aslında... hayır, bu düşüncüyü düşünmeye cesaret edemem. Oysa düşündüm bile. Ve işte yine oluverdi: Bir felaketi anlamadan izlemek zorundayım.

Yaban arısı bana yaklaşıyor, belli ki elime konmak istiyor. Önce irkiliyor, sonra elimi olduğu yerde bırakıyorum, yaban arısı dikkatle elimin üzerine konuyor. Hayvanın elimin tersinin ortalarına kadar ilerlememesine dikkat etmem yeterli. Tabii ki Traudel'le ilgili bir sıkıntım yok. Sadece, devamlı ona göre *davranmak* benim baş edemediğim bir durum. Bu bana, maalesef zor bir insan olduğumu hatırlatıp duruyor. Yaban arısı elimin tersinin ortalarına geldiğinde oradaki kıllara takılabilir ve paniğe kapılıp elimi sokabilir. Ama yaban arısı tehlikeli bölgeyi algılayacak kadar akıllı olduğu için kıllardan uzak duruyor. Az sonra da havalanıp uçuyor ve cama tosluyor. Ya bak, sen zavallı hayvan bile benliğin isterisine kapılmak zorunda-

sın. Traudel'in eve dönüşü her zamanki gibi olur. Kanepenin yanında diz çöker, elini yırtık pırtık fanilamın altına sokar ve beni öper. Olsa olsa, neden uyumadığımı sorar bana, ben de geçiştiririm: Yok bir şey, genel bir huzursuzluk işte. Ve öpüşürken, ne kadar da sağlam bir çift olduğumuzu düşünüp gururlanırız yine.

